PRACOVNÍ LISTY

Marius von Mayenburg

BANG

POJMENUJTE SI, CO VE VÁS INSCENACE ZANECHALA

Jaké emoce jste měli hned po skončení představení?

Cítili jste zmatek z toho, co jste viděli?

Zkuste si pojmenovat, co pro Vás bylo nesrozumitelné?

Jaký je podle Vás žánr hry?

Vidíte v příběhu paralely se současností?

ÚVOD

Pokud čtete tento text, dostaly se Vám vědomě (nebo úplnou náhodou) do rukou pracovní listy k černé komedii Bang. Tyto stránky nemají sloužit jako test Vašich znalostí, ale spíše jako pomocný materiál k pasážím, u kterých jste mohli při sledování hry tápat. Buď si můžete nejprve zkusit odpovědět na otázky, nebo to můžete vzít naopak. Nejdříve si přečíst text, pak odpovědět – a uvidíte, co jste si zapamatovali. Doufám, že inscenace Bang i tento doprovodný materiál pro Vás budou přínosné.

O AUTOROVI

Marius von Mayenburg (*1972, Mnichov) je současný německý dramatik, překladatel a režisér. Od roku 1992 žije v Berlíně, kde absolvoval čtyřleté studium „scénického psaní" na Universität der Künste. Během studia spolupracoval se studentským divadlem, později s mnichovským divadlem Kammerspiele zaměřujícím se na moderní a současné umění.

Mayenburg začíná tvořit v 90. letech, tedy v době po pádu berlínské zdi. Jeho kariéra je spojována především s osobou Thomase Ostermeiera (významného německého režiséra), se kterým působí od roku 1999 v berlínském divadle Schaubühne am Lehniner Platz. Mayenburg zde začínal jako dramaturg, autor her pro tamější soubor, překladatel a od roku 2008 také jako režisér nejen vlastních her. Pro Ostermeiera přeložil a adaptoval některé hry Williama Shakespeara nebo Henrika Ibsena. K jeho nejznámějším adaptacím patří Hamlet (2008), který se hraje dodnes.

Marius von Mayenburg spolupracuje i s dalšími německými divadly. V současnosti je jedním z nejpřekládanějších a nejhranějších německých dramatiků. Jeho hry jsou uváděny napříč Evropou, v Austrálii i ve Spojených státech.

Napsal například tyto divadelní hry: Slečna Danzerová, Soumrak monster, Kámen, Ošklivec, Tvář v ohni, Chladné dítě, Mučedník, Živý obraz, Perplex, Bang, Mars, Noční krajina a mnoho dalších.

KDO JE RALF BANG?

V anotaci k inscenaci Bang stojí, že Ralf je ukázkovým příkladem tyrana. Je to bílý heterosexuální muž, který touží po moci a který má pocit, že je pánem tvorstva. Chce vládnout své rodině, učitelům, sousedům – a postupně celému světu.

Připomíná Vám postava Ralfa nějakého konkrétního politika?

.....
.....
.....

Byla Vám tato postava ve hře sympatická?
Nebo Vás rozčilovala a chtěli jste se s ní konfrontovat?

.....
.....
.....

Jaké vlastnosti má podle Vás Ralf?

.....
.....
.....

Našli byste u něho alespoň jednu pozitivní vlastnost?

.....
.....
.....

Ralf je geniálním dítětem, které má již od narození vlastnosti dospělých. Bohužel především ty negativní. Ralf umí bravurně manipulovat se svým okolím. Dokáže překroutit vše, co se mu nehodí. Ještě v lůně matky uškrtil svoji sestru, dvojče. Protože nechtěl existovat dvakrát. Od mala míří vzhůru a jeho rostoucí úspěch a převzetí moci jsou neodvratné.

Na postavě Ralfa promítá Mayenburg vlastnosti, které mohou být u dětí vtipné, někdy protivné, ale u dospělých jsou to vlastnosti velmi nebezpečné, až toxické.

Hru Bang napsal autor v roce 2016, tedy v době, kdy byl poprvé do prezidentského úřadu zvolen Donald Trump. Tato hra byla Mayenburgovou reakcí nejen na toto zvolení, ale obecně na sílící tendence společnosti po macho mužích, kteří svým voličům slibují co možná nejjednodušší řešení složitých problémů. Postava Ralfa je vizuálně stylizovaná právě do Trumpa, který je svým zevnějškem sám o sobě specifický, ale svým chováním nemá Ralf představovat pouze Trumpa, ale obecně typ současných politiků a vůdců. Vzpomeňte si třeba na předvolební billboardy se slogany u silnic, na kterých nám jsou slibovány zázraky na počkání a nemožné do dvou dnů.

Režisérka inscenace Gabriela Gabašová říká, že „Ralf je trestem za evropskou pýchu." V poslední době si část společnosti mimo jiné stále méně váží vydobyté svobody a je přesvědčena o tom, že se máme špatně.

RALFOVY VLASTNOSTI A RYSY:

Manipulativnost, sebestřednost, cílevědomost (ta bývá i pozitivní, ale v Ralfově případě se o kladné vlastnosti moc mluvit nedá), neschopnost přijmout jakoukoliv kritiku, agresivita, vypočítavost, nadřazenost, arogance, misogynie, sexismus, nekorektnost, nesnášenlivost.

RALF BANG JE ÚSTŘEDNÍ POSTAVOU, HYBATELEM DĚJE A HLAVNÍM NOSITELEM TÉMAT, KTERÁ JSOU KRITIKOU DNEŠNÍ KONZUMNÍ SPOLEČNOSTI.

HLAVNÍ TÉMATA INSCENACE

Jaká jsou podle Vás témata inscenace Bang?

.....

.....

.....

1. PŘÍLIŠNÁ MOC A TOUHA PO NÍ

Není to jenom o moci politické, ale také o Ralfově dominanci nad rodiči, učitelem, aupairkou, nad týranými ženami ve sklepě a v nepo–slední řadě nad diváky. Ralf postupně začíná určovat směr, kterým se hra bude posouvat, a svými výstupy rozhoduje, co diváci uvidí.

2. MANIPULACE

Ralf nejprve manipuluje s rodiči, postupně se jeho manipulace rozšiřuje na okolí a na jeho potencionální voliče. Manipuluje nejen s lidmi, ale i s fakty a vlastními výroky. Skutečnost překrucuje tak, jak se mu to hodí. V jedné scéně něco řekne, ve druhé se nepokrytě tváří, že to nikdy neřekl nebo to myslel úplně jinak.

3. NÁSILÍ A JEHO BAGATELIZACE

Co je to bagatelizace násilí?

.....

.....

.....

Násilí je v Bangu všudypřítomné. Jeho hlavním nositelem je opět Ralf. Uškrcení nenarozené sestry, fyzické napadení vrstevníka na hřišti i učitele hry na housle, jeho pozdější záliba ve zbraních, násilné převzetí moci se samopalem v ruce. Ve hře se objevuje také násilí sexuální – Ralfovo chování k aupairce Gwendolině. Násilí je přítomno také v tom, co divák nevidí – u obětí domácího násilí, které jsou ve sklepě ukryty před svými trýzniteli. Ze spousty narážek ale není jisté, zda jim je dole lépe, než jim bylo doma s despotickým manželem.

S násilím souvisí také jeho bagatelizace, tedy jeho zlehčování, podceňování nebo snižování. Ralf bagatelizuje násilí na ženách i sexuální zneužívání. Vicky zase zlehčuje synovo chování na dětském hřišti. Oba rodiče úplně přejdou varování doktorky, aby si na malého „vraha nenarozené sestry" dali pozor.

4. VÝCHOVA

Je podle Vás přílišná liberální výchova dobrá?

.....

.....

.....

Ve hře je silná kritika přílišné liberální výchovy. Ralfovi rodiče jsou přesvědčeni, že mají vysoce talentované dítě. Všechno mu odpouštějí a stávají se jeho sluhy. Celá domácnost se točí kolem Ralfa, slovo ne pro něho neexistuje.

M. von Mayenburg v jednom rozhovoru říká: „Všiml jsem si ještě něčeho, co souvisí s mocí. Myslím si, že lidé, kteří mají velkou moc, se vrací do dětství. Když někomu řekneme, že něco není možné, existují přesně dva typy lidí, kteří na to reagují slovy: ‚Vím, že to nejde, ale stejně to chci.' Šéfové a děti."

5. ZTRÁTA SOUKROMÍ

Dobrovolná ztráta soukromí, která má za cíl jediné, získat co nejvíce sledujících. Kamery, které neustále snímají domácnost Bangových, jsou nejen odkazem na různé reality show typu Výměna manželek, ale také na influencerky a influencery, kteří odhalují svá soukromí na sociálních sítích. Z jejich příspěvků má být zřejmé, jak dokonalý a pohádkový mají život. Ale je tomu opravdu tak? Jedno z menších, ale důležitých témat, které se prolíná v podstatě celou hrou, je – jak se liší skutečnost od mediálního obrazu, resp. To, jak skutečně žijeme, versus to, jak se prezentujeme na sociálních sítích. Tuto touhu po dokonalosti vidíme ve videích, která Vicky s Dominikem natáčejí – jejich vlogy mají zachycovat dokonalý život mileniálů.

[1]

[2]

[3]

6. VINA

Pro německou dramatiku (a kulturu obecně) je stále silné téma kolektivní viny, které souvisí s druhou světovou válkou a Německem jako agresorem. V Bangu se o jakési vině za předky (předchozí majitele domu Bangových) mluví. Manželé pro „vylepšení karmy" pomáhají týraným ženám. V jejich sklepě, kde se v minulosti děly hrůzné skutky, nyní na tom samém místě leží na matracích zbídačené ženy. Každý si může o této pomoci udělat svůj vlastní obrázek.

Poznáváte v těchto tématech některé veřejně známé osobnosti? Řekl bych, že pár Vás jich při čtení napadlo...

ABSURDITA JAKO ODRAZ REALITY

Jistě jste si u mnohých scén říkali, že to, co se před Vámi odehrává, je nereálné a absurdní. A máte pravdu. Ale tato absurdita v díle Mariuse von Mayenburga není náhodou. Už samotný úvod, kdy Ralf v matčině lůně uškrtí svoji sestru, je hodně absurdní, až bizarní. Stejně tak Ralfovo chování a jednání, které rozhodně není u sotva narozených a malých dětí běžné (mluva, uvažování atd.). Na absurditě přidává i to, že dítě hraje dospělý herec. Na všech nereálných okolnostech hry chce Mayenburg ukázat dnešní realitu, absurdita je zde její kritikou. Tím, že se spousta témat ukáže nadneseně, to diváka více zasáhne a možná ho i přiměje se nad vším, co se před ním odehrává, hlouběji zamyslet.

ZCIZOVACÍ EFEKT

Víte, co je to zcizovací efekt?
A která postava ho ve hře využívá nejvíce a z jakého důvodu?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zcizovací efekt je prostředek divadelního (filmového) vyjadřování, jehož účelem je upozornit diváka na to, že hra je pouze předváděním skutečnosti, a nikoliv skutečností samou. Tento princip je typický pro německou dramatiku, hodně s ním pracoval a rozvinul německý dramatik, režisér a divadelní teoretik Bertold Brecht. Slouží k upoutání nebo odvedení divákovy pozornosti, může se jím také poukazovat na něco závažného.

A víte, kde kromě divadla a filmů se zcizovací efekt často používá? V politice. U projevů různých politiků nebo v politických diskuzních pořadech. Moderátor se na něco zeptá a politik, který nechce na položenou otázku odpovědět, se snaží odvést pozornost k jinému tématu, které většinou s původní otázkou vůbec nesouvisí.

V Bangu je tento prostředek typický pro Ralfa, který jím odvádí pozornost, když se mu něco nelíbí. Zcizením shazuje různé společenské problémy i názory, se kterými nesouhlasí. Manipuluje tak s diváky (ve hře to jsou voliči) i svým okolím.

Příklad jednoho z mnoha zcizovacích efektů v Bangu: Po Ralfově narození se dr. Patricia Bauerová k jeho nelibosti vyjádří, že s ním v lůně byla ještě sestra. Ralf na to reaguje tak, že doktorku osloví jménem herečky Jindry Janouškové, která doktorku hraje. Tím vážnost situace shodí a odvede pozornost jinam.

[4]

LIVE CINEMA

Princip live cinema v divadle označuje specifickou metodu, která propojuje živé jevištní představení s přímou audiovizuální projekcí na plátno, přičemž tato projekce probíhá v reálném čase. Live cinema využívá kamery na jevišti a živý střih s okamžitou projekcí během představení. Diváci tak sledují současně dění na jevišti i promítaný obraz a mohou tak na děj, který se před nimi odehrává, nahlížet z více úhlů. Často záběry z kamery zachycují něco jiného, než divák ze své perspektivy vidí nebo postava říká.

„Nejde jen o promítání na plátno – je to mnohovrstevnatý princip, který je v textu implicitně obsažen. Live cinema tu funguje jako metafora: dobrovolně předáváme vlastní svobodu a intimitu do rukou zábavního průmyslu." Gabriela Gabašová, režisérka

NAPIŠTE DRAMATURGOVI

Pokud jste na těchto stránkách nenašli odpovědi na otázky, které Vám vytanuly na mysli během sledování představení či po něm, nebo se chcete zeptat na něco dalšího, klidně se ozvěte na e-mail nunvar@vcd.cz. Nemusíte se stydět, že jste něčemu neporozuměli nebo že jste něco pochopili jinak. Divadlo má tu výhodu, že v mnoha případech neexistuje jedna správná univerzální odpověď – často to závisí na úhlu pohledu, zkušenostech a mnoha dalších faktorech. Pokud budete mít čas a chuť, můžete mi klidně napsat i Váš názor nebo recenzi (stačí i pár řádků) na inscenaci Bang, budeme za Váš pohled rádi. Těšíme se na viděnou příště!

DEJTE NÁM LIKE VÝCHODOČESKÉ DIVADLO NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH

Jsme na Instagramu, Facebooku i TikToku. Pokud Vás zajímá, co nového připravujeme, čemu se věnujeme nebo jak probíhá život v divadle, dejte nám follow a buďte u toho s námi!

SCAN QR CODE

SLEDUJTE NÁS

ZDROJE OBRÁZKŮ

[1] https://www.iprima.cz/serialy/like-house
[2] https://www.instagram.com/milliondollarsecretnetflix/
[3] https://magazin.aktualne.cz/vymena-manzelek-logo/r~i:photo:30449/?lp=1
[4] https://cnn.iprima.cz/trump-naznacil-ze-bude-opet-kandidovat-na-prezidenta-a-oprel-se-do-bidena-20071
[5] Titulní foto Lenka Bukačová

WWW.VCD.CZ